

การตายก่อนหย่านมในลูกสุกรเป็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้ผลิตสุกรเนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตและสภาพทางเศรษฐกิจ บทความนี้จะตรวจสอบสาเหตุการติดเชื้อที่ทำให้ลูกสุกรตายก่อนหย่านม มุ่งเน้นทั้งจากแม่สุกรและลูกสุกรที่เป็นแหล่งที่มาของการติดเชื้อที่เป็นไปได้ ด้วยการทำความเข้าใจโรคต่างๆ และใช้กลยุทธ์การป้องกันและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้ผลิตสามารถลดการสูญเสียก่อนหย่านม ปรับปรุงสุขภาพโดยรวม และเพิ่มผลผลิตสุกรได้

1. แม่สุกร

โรคในแม่สุกรมีนัยสำคัญต่อสุขภาพของลูกสุกรและการตายก่อนหย่านม เงื่อนไขต่างๆ รวมถึงโรคทางระบบต่างๆ เช่น โรคติดเชื้อที่เกิดจากไวรัสที่ส่งผลกระทบต่อระบบสืบพันธุ์และระบบทางเดินหายใจในสุกร (PRRS) โรคพิษสุนัขบ้าเทียม (Pseudorabies) และเชื้อไวรัสเซอร์โคไวรัสในสุกร (PCV) ตลอดจนปัญหาต่างๆ เช่น ภาวะน้ำนมแห้ง, เต้านมอักเสบ และการตายในแม่สุกร อาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตของแม่สุกรและสุขภาพโดยรวมของลูกสุกร เงื่อนไขเหล่านี้ มักแสดงออกในรูปแบบต่างๆ โดยมีผลกระทบตั้งแต่การผลิตน้ำนมที่ลดลง ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การทำร้ายลูกสุกร

2. ลูกสุกร

โรคบางชนิดที่อาจเป็นสาเหตุสำคัญในการเพิ่มการตายช่วงก่อนหย่านมในลูกสุกรมีดังต่อไปนี้

ภาวะติดเชื้อในสุกรแรกเกิด

ภาวะติดเชื้อในสุกรแรกเกิดเป็นภาวะที่รุนแรงและมักทำให้ลูกสุกรตายภายในสองถึงสามวันแรก มีลักษณะการติดเชื้อในระบบที่อาจเกิดจากการติดเชื้อ *Streptococcus suis*, *Escherichia coli* (*E. coli*) และ *Clostridium perfringens* ลูกสุกรสามารถติดเชื้อได้ในระหว่างคลอด หรือจากการสัมผัสกับพื้นผิวหรือวัสดุที่ปนเปื้อน หรือ ผ่านการกินน้ำนมเหลือง หรือ นมที่ปนเปื้อน อาการทางคลินิกรวมถึงอาการอ่อนแรง เชื่องซึม อัตรการตายสูง มีไข้ หายใจเร็ว และการเปลี่ยนสีของผิวหนัง

ท้องเสียในสุกรแรกเกิด

อาการท้องเสียในสุกรแรกเกิดเป็นปัญหาที่ซับซ้อนซึ่งต้องการแนวทางเชิงรุกและหลายแง่มุมเพื่อลดผลกระทบต่อผลผลิตสุกร ปัญหาทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ เนื่องจากอัตราการตายของลูกสุกรเพิ่มขึ้น อัตราการเจริญเติบโตลดลง และค่าใช้จ่ายในการรักษาที่เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย และเชื้อไวรัส แบคทีเรียจากเชื้อ *C. perfringens* ชนิด A และ C ที่ก่อให้เกิดการพิษและช็อกในการรักษา เชื้อ *E. coli* ที่ก่อโรค และเชื้อ *Salmonella* ซึ่งมักพบในอุจจาระจากการตรวจด้วย PCR

เชื้อไวรัสโรคตา เชื้อไวรัสโคโรนา (โรคท้องเสียอย่างรุนแรงในสุกร หรือ โรคพีอีดี (PEDV) และไวรัสโคโรนาสายพันธุ์เดลาในสุกร (PDCoV) เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดท้องเสียรุนแรงในสุกรแรกเกิด

Coccidium neospora ทำให้เกิดอาการท้องเสียในสุกรแรกเกิดที่เกิดจากปรสิต แบคทีเรีย ไวรัส และปรสิตเหล่านี้สามารถทำให้เกิดอาการท้องเสียในสุกรแรกเกิดด้วยเชื้อเหล่านี้เองหรือด้วยการติดเชื้อร่วมกัน

อาการทางคลินิกแรกที่สังเกตเห็นครั้งแรก คือ ถ่ายเหลวลักษณะเป็นน้ำหรือขุ่น เนื่องจากอาการท้องเสีย ลูกสุกรอาจขาดน้ำ โดยมีลักษณะเบ้าตาลึก ผิวหนังแห้ง และเชื่องซึม ลูกสุกรอาจระงับกระเจิงน้อยลง ไม่กินนม น้ำหนักลดลง ในกรณีที่เกิดเชื่องรุนแรง อาการท้องเสียอาจนำไปสู่การตายในอัตราที่สูง

โรคข้ออักเสบและเยื่อหุ้มสมองอักเสบ

โรคข้ออักเสบและเยื่อหุ้มสมองอักเสบที่เกิดจากเชื้อ *Streptococcus suis* หรือ เชื้อ *Haemophilus parasuis* เป็นปัญหาที่ซับซ้อนซึ่งต้องใช้เวลาตรวจป้องกัน การเข้าถึงของสัตว์แพทย์ที่รวดเร็ว และแนวทางการจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพและผลผลิตของสุกร

1. เชื้อสเตรปโตคอคคัส ซูอิส (Streptococcus suis)

เป็นเชื้อแบคทีเรียรูปทรงกลมชนิดแกรมบวก พบได้ทั่วไปในระบบทางเดินหายใจส่วนบน (โดยเฉพาะสายพันธุ์ที่ไม่ก่อโรค) และสามารถพบได้ง่ายในค่อมทอมซิล นอกจากนี้ยังสามารถแยกออกจากระบบสืบพันธุ์ และระบบทางเดินอาหารของสุกรที่มีสุขภาพดี โดยเฉพาะโพธิ์ 2, 7 และ 9 ของ *S. suis* ที่มักจะตรวจพบ การระบาดของโรคจากการติดเชื้อ *S. suis* มักมีรายงานการติดเชื้อร่วมกับไวรัส PRRS แต่พบน้อยกับไข้หวัดสุกรหรือไวรัส PCV

- ก. เยื่อหุ้มสมองอักเสบ (Meningitis)
แบคทีเรียสามารถแพร่เชื้อทางตรงจากแม่สุกรหรือถ่ายต่อระหว่างลูกสุกรด้วยกัน เยื่อหุ้มสมองอักเสบทำให้เกิดอาการทางระบบประสาท เช่น คอแข็ง ตัวสั่น และการเคลื่อนไหวที่ไม่ประสานกัน
- ข. ภาวะข้ออักเสบ (Arthritis)
เชื้อ *Streptococcus suis* ถูกส่งจากแม่สุกรไปยังลูกสุกรในระหว่างการคลอดลูกผ่านสภาพแวดล้อม หรืออาหารที่ปนเปื้อน โรคข้ออักเสบมีลักษณะภาวะขาอ่อนแรง ช้อบวม และปวด ทำให้อัตราการเจริญเติบโตลดลง

การวินิจฉัยขึ้นอยู่กับการแยกเชื้อแบคทีเรียและการจำแนกเชื้อโรไทป์

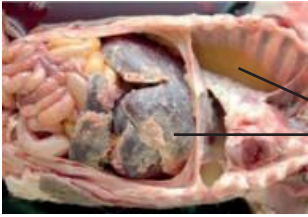
การรักษาและการป้องกัน

การรักษาโดยการให้ยาต้านจุลชีพกลุ่มเบต้าแลคแตม Beta-lactam

การป้องกันมุ่งเน้นไปที่การยับยั้งการแพร่กระจายของแบคทีเรียระหว่างลูกสุกรและฝูงสุกร วัคซีนที่เตรียมโดยการแยกและทำให้เชื้ออ่อนกำลังสามารถให้เพื่อเพิ่มภูมิคุ้มกันต่อสายพันธุ์ที่พบในกลุ่มได้ แม้ว่าผลลัพธ์จะแตกต่างกัน

2. เชื้อ *Glaesserella (Haemophilus) parasuis* (โรค Glässer)

เป็นแบคทีเรียที่อยู่ในระบบทางเดินหายใจส่วนบนของสุกรทำให้เกิดโรกระบบทางเดินหายใจที่รุนแรงซึ่งมีลักษณะเป็นเยื่อหุ้มปอดอักเสบ (fibrinous polyserositis) ข้ออักเสบ (arthritis) และเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (meningitis) การเกิดโรคจะรุนแรงขึ้นจากการเกิดขึ้นของโรค PRRS เชื้อแบคทีเรีย *Glaesserella* เป็นเชื้อแบคทีเรียแกรมลบขนาดเล็ก อาการของโรค Glässer พบได้ในสุกรอายุ 4 ถึง 8 สัปดาห์ แม้ว่าอายุของสุกรที่ติดเชื้ออาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับระดับภูมิคุ้มกันที่ได้รับจากแม่สุกร ลักษณะการติดเชื้อทางเป็นแบบเฉียบพลันมีลักษณะของเยื่อหุ้มปอดอักเสบ (fibrinous polyserositis) ข้ออักเสบ (Arthritis) และเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (meningitis)

Polyserositis

ก. ภาวะข้ออักเสบ

เชื้อ *Glaesserella parasuis* ระบาดได้ง่าย สามารถแพร่กระจาย ผ่านสารคัดหลั่งทางเดินหายใจ และการสัมผัสโดยตรง อาการคล้ายกับเชื้อสเตรปโตคอคคัส (*Streptococcus*) ได้แก่ มีไข้ ภาวะขาดอวัยวะ ขอบวม และการเคลื่อนไหวลดลง

ข. เยื่อหุ้มสมองอักเสบ (Meningitis)

เชื้อ *Glaesserella parasuis* สามารถเข้าสู่กระแสเลือดและไปถึงเยื่อหุ้มสมองทำให้เกิดเยื่อหุ้มสมองอักเสบ ลักษณะอาการ ได้แก่ คายกะทันหัน ซึม มีไข้ และมีอาการทางระบบประสาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจได้ความเครียด และการเลี้ยงอย่างหนาแน่น

การรักษาและการป้องกัน

Glaesserella parasuis ยังคงไวต่อ เพนิซิลลิน (penicillin), เซฟไตรโอฟอร์ (ceftiofur), แอมพิซิลลิน (ampicillin), เอนโรฟลอกซิน (enrofloxacin), อิริโทรมัยซิน (erythromycin), ไทอะมูลิน (tiamulin), ทิลมิโคซิน (tilmicosin), ฟลอร์เฟนิคอล (lorfencol), และซัลโฟนาไมด์ (sulphonamides) ที่ไวต่อเชื้อ การฉีดวัคซีนในลูกสุกรหรือแม่สุกรสามารถช่วยป้องกันโรคได้

โรคผิวหนังอักเสบในลูกสุกร (Greasy Pig Disease)

โรคผิวหนังอักเสบในลูกสุกรหรือที่เรียกว่าโรคเปื้อนและ เป็นโรคผิวหนังจากเชื้อแบคทีเรีย

ที่ส่งผลกระทบต่อลูกสุกรอายุน้อยไม่เกิน 8 สัปดาห์เป็นหลัก

การติดเชื้อเกิดจาก *Staphylococcus hyicus* ซึ่งเป็นแบคทีเรียรูปกลม แกรมบวก ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ เชื้อจุลินทรีย์ประจำถิ่น (normal flora) ของผิวหนังสุกร จุดเริ่มต้นของกระบวนการผลิตเซลล์ผิว (Stratum granulosum) ชั้นหนึ่งทำหน้าที่เป็นเป้าหมายหลักของการติดเชื้อ ซึ่งเชื้อ *Staphylococcus hyicus* ที่ผลิตสารพิษ อาการของโรคมีลักษณะดังนี้

- อาการแผลที่ผิวหนังรุนแรงเริ่มจากสีแดงและลุกลามลักษณะเป็นมันเยิ้มและขึ้นบนผิวหนัง
- บริเวณผิวหนังมีสารคัดหลั่งสีน้ำตาลอมเหลือง
- แพร่กระจายอย่างรวดเร็วบนตัวของลูกสุกร และในฝูง
- ลูกสุกรที่ได้รับผลกระทบมีความไวต่อการติดเชื้อแทรกซ้อน
- การแพร่เชื้อสามารถเกิดขึ้นได้จากการสัมผัสโดยตรง กับสุกรที่ติดเชื้อหรือจากสภาพแวดล้อมที่ปนเปื้อน

การรักษาและการป้องกัน

- การดื่มน้ำสะอาดเป็นสิ่งจำเป็น สิ่งที่ได้ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทำการทดสอบ ความไวของเชื้อก่อนที่จะตัดสินใจเลือกยาให้ถูกต้อง
- การรักษาด้วยยาต้านจุลชีพสามารถฉีดเข้ากล้ามเนื้อได้ในช่วงต้นของการติดเชื้อ
- การรักษาเฉพาะที่ด้วยน้ำมันแร่หรือครีมสามารถให้ผลการรักษาที่ดีเช่นกัน
- ป้องกันการขาดน้ำของลูกสุกรด้วยเกลือแร่
- วิธีที่ดีที่สุดคือการป้องกันการลดลงของผิวหนังโดยการตัดฟัน รักษาโรคที่เรื้อรัง และกำจัดพื้นที่ที่มีการขูดถู

โรคบิด (Coccidiosis)

โรคบิดในลูกสุกรเป็นโรคปรสิตที่เกิดจากเชื้อ โปรโตซัว *Eimeria* ซึ่งแพร่กระจาย

โดยการกิน โอซิสต์สไปร์ (Oocysts) จากอุจจาระลูกสุกรที่ติดเชื้อ หรือ

เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขอนามัยหรือเลี้ยงสุกรอย่างหนาแน่น

อาการทางคลินิก รวมถึง การถ่ายเหลวเป็นเมือก น้ำหนักลด อาการขาดน้ำ เคลื่อนไหวช้าลง

และบางครั้งถ่ายเป็นเลือด

โรคท้องเสียระบาดในสุกร (Porcine Epidemic Diarrhea Virus)

โรคท้องเสียระบาดในสุกร (PEDV) เป็นโรคไวรัสติดต่อที่ส่งผลกระทบต่อลูกสุกรอย่างมาก ทำให้เกิดอาการท้องเสียอย่างรุนแรง ภาวะขาดน้ำ และอัตราการเสียชีวิตสูง เชื้อไวรัสนี้อยู่ในตระกูลไวรัสโคโรนาที่ติดเชื้ในสุกร โดยเฉพาะ

การติดต่อเกิดขึ้นด้วยวิธีต่างๆ

1. ทางอุจจาระและช่องปากผ่านการกินกินอุจจาระที่ปนเปื้อน
2. ละอองที่ลอยทางอากาศซึ่งสิ่งนี้ก่อให้เกิดการแพร่เชื้ออย่างรวดเร็วภายในและระหว่างกลุ่มสุกร
3. วัตถุที่เป็นพาหะนำโรค ได้แก่ อุปกรณ์ที่ปนเปื้อน ยานพาหนะ เสื้อผ้า และพาหะนำโรคอื่นๆ

อาการทางคลินิก คือ ถ่ายเหลว ขาดน้ำ และอาเจียน อาจทำให้เกิดอัตราการเสียชีวิตสูง

การวินิจฉัยขึ้นอยู่กับอาการของโรค และการทดสอบด้วยเครื่องมือ PCR ในตัวอย่างอุจจาระ

การป้องกันและควบคุม

1. มาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ PEDV ผู้เลี้ยงสุกร
2. แยกลูกสุกรที่ติดเชื้อ ป้องกันการแพร่กระจายของไวรัสภายในฝูง
3. ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ และยานพาหนะ
4. ฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ
5. รักษาความสะอาดด้วยการใช้น้ำเกลือ
6. การรักษาโรคติดเชื้อแทรกซ้อนเพื่อหลีกเลี่ยงการติดเชื้อแบคทีเรีย

บทสรุป

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อสามารถเพิ่มอัตราการตายก่อนหย่านมของลูกสุกรได้ การมุ่งเน้นที่มาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพที่ดี (Biosecurity) การตรวจพบโรคในระยะเริ่มต้น และการจัดการ โรคอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการป้องกันการตายของลูกสุกรก่อนหย่านม

Article offered by

